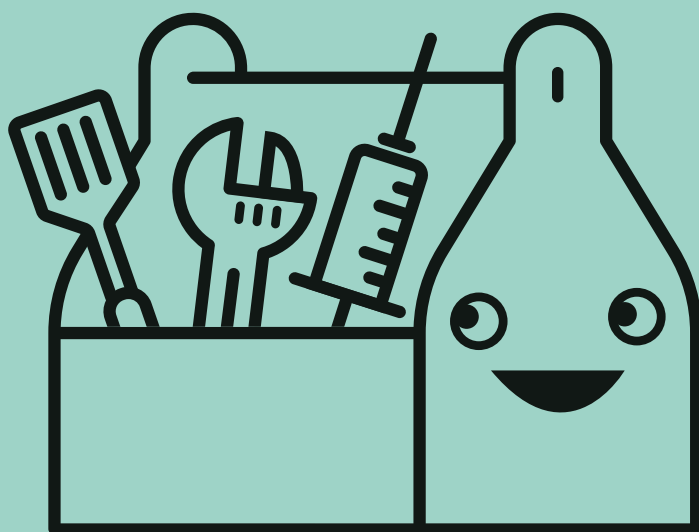

FÖRDOMS- UTMANING

ÖVNINGAR **INFÖR** YRKESDAGEN KRONOBERG

ÅRSKURS 6 & ÅRSKURS 9

För att eleverna
inte ska begränsa sig
i sitt val av yrke och
utbildning!

INNEHÅLL:

Intro - vad är en fördom..... 2

Frågor och svar
från fördomsutmaningen 3

Samtalsfrågor 6

3 sätt att använda
fördomsutmaningen..... 7

VAD ÄR EN FÖRDOM?

Syfte med övningen

Fördomsutmaningen ska motverka begränsande föreställningar om yrken och utbildningar. Eleverna uppmuntras att ifrågasätta tankar som att vissa yrken passar bättre för ett visst kön, eller att ett yrke till exempel är "tungt" eller "smutsigt" – och istället se fler möjliga vägar framåt.

1. Inled lektionen med att tillsammans utforska vad en fördom är.

Låt eleverna ge egna exempel och reflektera kring hur fördomar kan uppstå.

2. Välj sedan ett påstående från Fördomsutmaningen som utgångspunkt

(eller använd ett eget exempel om det känns mer relevant). Använd det för att skapa samtal och eftertanke i gruppen.

3. Lyft varför det är viktigt att inte låta fördomar styra framtida val.

Förklara att föreställningar om till exempel kön, status eller hur ett yrke upplevs kan begränsa elevernas syn på vad som är möjligt att jobba med i framtiden. Betona istället vikten av att utgå från egna intressen, förmågor och det man själv trivs med.

Visste du att...

- Redan i tidig ålder möter barn föreställningar om vad som anses "typiskt" för flickor och pojkar – genom till exempel media, vuxnas förväntningar och vilka förebilder de ser omkring sig. Det gör att många yrken och branscher tidigt "kodas" som manliga eller kvinnliga – trots att de i praktiken passar alla.
- Forskning visar att tidiga föreställningar och fördomar har stor betydelse för barnens framtida utbildnings- och yrkesval.
- Genom att arbeta aktivt med att bredda perspektiv tidigt kan skolan bidra till att fler elever vågar välja utifrån intresse och förmåga – istället för normer.

Fördomsutmaningen finns på yrkesdagen.se under fliken Vårdnadshavare. Här får eleverna ta ställning till om de tror att olika påståenden är sanna eller falska. Efter varje svar får de direkt återkoppling och en förklaring.

FÖRDOMAR

1 / 13

Om du går ett yrkesprogram kan du inte plugga vidare på högskola eller universitetet.

☐ A) Sant

☒ B) Falskt

2 / 13

Det är tungt och smutsigt att arbeta inom industrin.

☐ A) Sant

☒ B) Falskt

3 / 13

Om du ska gå Naturbruksprogrammet måste du redan från start ha mycket kunskap om djur, skog och jordbruk. Helst ska du ha bott på en bondgård.

☐ A) Sant

☒ B) Falskt

4 / 13

På Fordons- och transportprogrammet får du bara lära dig hur man lagar bilar.

☐ A) Sant

☒ B) Falskt

Alla påståenden är framtagna tillsammans med utställare på Yrkesdagen. De bygger på verkliga erfarenheter av fördomar som personer inom olika yrken och branscher ofta möter. Det finns tre sätt att arbeta med fördomsutmaningen, se sid 7.

SVAR

Sedan ett par år tillbaka **ger alla yrkesprogram grundläggande högskolebehörighet**, vilket innebär att du kan välja att studera vidare på universitet/högskola efter examen.

Dagens industrier är ofta moderna och tekniskt avancerade. Tunga lyft och monotont arbete har i många fall ersatts av maskiner och robotar. Den genomsnittliga månadslönen för industriarbetare i Sverige är 33 900 kronor (SCB, 2023).

Du behöver inte ha någon tidigare erfarenhet av djur, skog eller jordbruk för att gå Naturbruksprogrammet. Det spelar ingen roll om du har bott på bondgård eller i en lägenhet hela ditt liv - du kan klara av Naturbruksprogrammet ändå! Det räcker med att du har ett intresse, resten lär du dig på programmet

På Fordons- och transportprogrammet får du lära dig många olika saker. **Som fordonslackerare får du till exempel lära dig om grafik, färglära och formgivning. Som fordonsmekaniker får du koll på mekanik, elektronik och IT.** Du kan även lära dig att köra lastbil eller buss. Dessutom är Fordons- och transportprogrammet det yrkesprogram där flest får jobb snabbt.

FÖRDOMAR

5 / 13

Det enda du lär dig på Försäljnings- och serviceprogrammet är att stå i butik och sköta kassasystemet.

☐ A) Sant

☒ B) Falskt

6 / 13

Efter Restaurang- och livsmedelsprogrammet kan du bara jobba som kock.

☐ A) Sant

☒ B) Falskt

7 / 13

Du måste vara stark för att bli polis.

☒ A) Sant

☐ B) Falskt

8 / 13

Om du ska jobba med IT måste du vara duktig på datorer och programmering.

☐ A) Sant

☒ B) Falskt

SVAR

Försäljnings- och serviceprogrammet har en stor bredd. Du lär dig all från hur försäljning fungerar till hur man skapar bra service, planerar kampanjer och jobbar med marknadsföring och entreprenörskap.

Du kan ha många olika yrkesroller efter studenten. Till exempel bagare, konditor, kock, servitris/servitör, bartender och hovmästare.

Som polis är det viktigt att tänka på sin hälsa och hålla sig i fysiskt bra form. Däremot handlar det inte om hur du ser ut rent fysiskt. Du behöver ha styrka och god kondition för att orka bära utrustningen och klara de krav som ställs på poliser. Som polis arbetar du med mer än att ta fast brottslingar. **Du hjälper människor, pratar med barn och ser till att det är tryggt.**

Du måste inte vara duktig på programmering och datorer för att jobba inom IT, det beror på din yrkesroll. **Du kan jobba med support, nätverk, projektledning, säkerhet eller design.** Över 20 % av de som jobbar i branschen är kvinnor.

FÖRDOMAR

9 / 13

Som undersköterska arbetar du mest med gamla människor och lönen är låg.

☐ A) Sant

☒ B) Falskt

10 / 13

De som jobbar inom hotell och turism står bara i receptionen eller bäddar sängar.

☐ A) Sant

☒ B) Falskt

11 / 13

Det är mest killar som jobbar med bygg och anläggning.

☒ A) Sant

☐ B) Falskt

12 / 13

Ska man jobba med teknik måste man vara superbra på matte.

☐ A) Sant

☒ B) Falskt

13 / 13

Jobbar man i skolan så är det samma sak varje dag – det finns inga utvecklingsmöjligheter.

☐ A) Sant

☒ B) Falskt

SVAR

Utbildade undersköterskor kan jobba i många olika roller och ha helt olika arbetsuppgifter. Du kan jobba inom till exempel psykiatri eller akutsjukvård. Efter dina studier är det lätt att få jobb. **Medellönen för undersköterskor i Sverige ligger idag på ca 32000 kronor/månaden (SCB, 2023).**

De är visserligen viktiga arbetsuppgifter på ett hotell, men turismbranschen handlar också om att leda äventyrsresor, jobba med hållbar utveckling, organisera konferenser och utveckla resor för framtiden. **Inom branschen kan du till exempel arbeta som eventplanerare, marknadsförare, reseledare och hotellchef.**

Det är fortfarande en majoritet av killar i branschen. **MEN! Allt fler tjejer hittar till yrkena och allt fler tjejer söker till bygg- och anläggningsprogrammet på gymnasiet.** Det finns många olika yrkesroller inom området. Till exempel, Golvläggare, glastekniker och målare.

Många elever tror att teknikyrken och teknikprogrammet bara bygger på avancerad matte och fysik. **Men det finns många olika inriktningar. Till exempel, Design och produktutveckling, Informations- och medieteknik, Produktionsteknik och Samhällsbyggande och miljö.** För övrigt är matte inte en medfödd talang utan en färdighet som kan tränas upp.

Skolan är en verksamhet som ständigt utvecklas. Du kan växa i yrket genom flera karriärvägar – som till exempel förstelärare och rektor. Att arbeta i skolan innebär att du är en del av något dynamiskt, där ny forskning, pedagogik och samhällsutveckling påverkar och inspirerar ditt yrkesliv.

Samtal i helklass eller i mindre grupper efter fördomsutmaningen

- Vad blev du förvånad över?
- Har du själv stött på någon fördom om yrken?
- Känner du någon som har ett av de yrken som nämndes?
- Vilket yrke skulle du vilja veta mer om?
- Tror du att det är viktigt att välja ett yrke där det finns många jobb? Varför eller varför inte?
- Vad skulle hända om det inte fanns tillräckligt många som jobbar inom till exempel vård eller industri?
- Vilka branscher tror du är extra viktiga där du bor?
- Varför tror du att det finns många jobb inom till exempel industri och trä i vår region?

3 sätt att använda Fördomsutmaningen

1

Hemuppgift.

Ge eleverna i uppgift att genomföra Fördomsutmaningen hemma tillsammans med sina vårdnadshavare. Forskning visar att vårdnadshavare har stor påverkan på elevers framtida studie- och yrkesval och är en av de viktigaste faktorerna i dessa beslut. Efter genomförd Fördomsutmaning kan elev och vårdnadshavare tillsammans utforska mer på www.yrkesdagen.se, där det finns mer information, länkar och samtalsfrågor.

2

Gemensamt i klassrummet.

Visa fördomsutmaningen på stor skärm. Gå igenom påståendena tillsammans och låt eleverna ta ställning till om de är sanna eller falska. Uppmuntra till diskussion kring varje påstående: Varför kan det uppfattas som sant? Varför kan det vara falskt? Vilka tankar och erfarenheter ligger bakom? Använd gärna de tillhörande samtalsfrågorna för att fördjupa samtalet och ge fler perspektiv.

3

Enskilt i klassrummet.

Låt eleverna genomföra Fördomsutmaningen enskilt. Följ upp arbetet genom att samla klassen för gemensam diskussion, eller låt eleverna samtala i mindre grupper. Använd gärna samtalsfrågorna som stöd för att fördjupa resonemangen och lyfta olika perspektiv.

Vi ses på
Yrkesdagen!

